

21. WYKONYWANY ZAWÓD. POWOŁANIE

I. PROSPEKT WARTOŚCI

Odnajdując swoje powołanie, człowiek realizuje siebie i rozwija swoją osobowość. Poprzez odkrywanie zdolności potrafi zobaczyć własną indywidualność, odkrywa, że rozwój talentów nadaje jego życiu określony kierunek. Podążanie tą drogą sprawia, że człowiek jest spełniony i ma poczucie satysfakcji. Wysiłek włożony w rozpoznawanie talentów owocuje rozwojem osobowym i ma pozytywny wpływ na innych ludzi.

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój integralny osoby

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Odkrywanie własnej indywidualności

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Umiejętność rozpoznawania i rozwijania własnych talentów

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Czym są talenty i umiejętności?
- W jaki sposób rozwijać własne talenty?
- Rozwój talentów, a poczucie spełnionego życia.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

→ NORMY

- Swoje umiejętności należy rozwijać.
- Zdolności i talenty podkreślają wyjątkowość człowieka.
- Indywidualne umiejętności pomagają odnaleźć swoje miejsce w grupie.

→ ZASADY

- Odkrywam i rozwijam własne zdolności.
- Korzystanie z talentów pomaga mi rozpoznać własną drogę życia.
- Wrodzone i nabyte zdolności wykorzystuję, by pomagać innym.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

→ NORMY

- Rodzice jako pierwsi rozpoznają zdolności dziecka.
- Atmosfera rodzinna powinna zachęcać do rozwijania talentów dzieci.
- Kształtowanie zdolności i sprawności służy dobru ogółu.

→ ZASADY

- Przyglądam się dziecku i pomagam mu rozeznąć jego talenty.
- Aprobuję te zachowania, które służą rozwijaniu zdolności dziecka.
- Wspieram dziecko w jego wysiłkach doskonalenia własnych sprawności.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

→ NORMY

- Umiejętnie dobrane programy szkolne pomagają odkryć zdolności uczniów.
- Szkoła wychodzi naprzeciw zainteresowaniom uczniów.
- Szkoła stwarza warunki do rozwoju predyspozycji swoich wychowanków.

→ ZASADY

- Czuwam nad tym, aby szkoła była miejscem rozwijania zainteresowań i pasji.
- Oferuję uczniom szeroką gamę propozycji, które pozwolą im rozeznąć swoje talenty.
- Zwracam uwagę na to, by uczniowie nie zaniedbali się w pracy nad kształtowaniem swoich zdolności.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Proponuję uczniom dyskusję na temat ich predyspozycji, umiejętności i talentów. Jak je rozumieją i czym mogą być talenty? W ramach komentarza i dyskusji nauczyciel stara się uświadomić uczniom, że nie ma osoby, która nie byłaby obdarzona żadnymi zdolnościami, przez to, że każdy z nas jest indywidualnością i ma inne predyspozycje. Praca nad sobą wymaga, aby talenty w sobie odnaleźć, rozwijać i zrobić z nich użytek dla dobra własnego i innych.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Poprzez odkrywanie, a następnie przypatrywanie się własnym zdolnościom i sprawnościom, młody człowiek potrafi zobaczyć własną indywidualność. Odkrywa jednocześnie, że rozwój talentów nadaje jego życiu pewien określony kierunek. Podążanie tą drogą sprawia, że doznaje uczuć spełnienia i satysfakcji. Wysiłek włożony w rozpoznawanie talentów owocuje rozwojem całego człowieka i wpływa na innych ludzi. Odnajdując swoje powołanie, młody człowiek realizuje siebie i rozwija swoją osobowość.

1.10. ZAGROŻENIA

Na skutek złego odczytania, zlekceważenia lub nieodpowiedniego wykorzystania talentów, młody człowiek może zaniedbać swój własny rozwój, kierując tym samym swoje życie na drogę, która nie przyniesie satysfakcji i spełnienia. Taka postawa może spowodować, że rozwój człowieka ograniczy się do posiadania dóbr materialnych, przy jednoczesnym zaniedbaniu pracy nad kształtowaniem własnego człowieczeństwa.

II. WYBRANA LITERATURA Z KOMENTARZEM

ZDAŹYĆ PRZED PANEM BOGIEM

- Dlaczego zostałeś lekarzem?
- Bo musiałem robić to, co wtedy robiłem. Co robiłem w getcie. W getcie za czterdzieści tysięcy ludzi – tyłu było w kwietniu 1943 roku – podjęliśmy decyzję. Postanowiliśmy, że nie pójdą dobrowolnie na śmierć. Jako lekarz mogłem odpowiadać za życie przynajmniej jednego człowieka – więc zostałem lekarzem. [...]
- Dlaczego właściwie musisz odpowiadać za życie ludzkie?
- Pewnie dlatego, że wszystko inne wydaje mi się mniej ważne.
[...]
- Wiesz, w klinice, w której potem pracowałem, była taka wielka palma. Stawałem czasem pod nią – i widziałem sale, na których leżeli moi pacjenci. To były dawne czasy, kiedy nie mieliśmy dzisiejszych lekarstw ani zabiegów, ani aparatów, i większość ludzi w tych moich salach skazana była na śmierć. Moje zadanie polegało na tym, żeby możliwie najwięcej spośród nich ocalić – i uprzytomniłem sobie kiedyś pod tą palmą, że właściwie to jest to samo zadanie, co tam. Na Umschlagplatzu. Wtedy też stałem przy bramie i wyciągałem jednostki z tłumu skazanych.
- I tak stoisz przy tej bramie przez całe życie?
- Właściwie tak. A kiedy nic już nie mogę zrobić – to pozostaje mi jedno: zapewnić im komfortową śmierć. Żeby nie wiedzieli, nie cierpieli, nie bali się. Żeby się nie poniżali. [...]
- Mówiono mi, że kiedy leczysz przypadki banalne i niegroźne – robisz to niejako z obowiązku, ożywasz się prawdziwie, dopiero kiedy zaczyna się gra. Kiedy zaczyna się wyścig ze śmiercią.
- Na tym polega przecież moja rola.

Pan Bóg już chce zgasić świeczkę, a ja muszę szybko osłonić płomień, wykorzystując Jego chwilową nieuwagę. Niech się pali choć trochę dłużej, niż On by sobie życzył. [...]

– Wyścig z Panem Bogiem? Cóż to za pycha!

– Wiesz, kiedy człowiek odprowadza innych ludzi do wagonów, to może mieć z Nim później parę spraw do załatwienia. A wszyscy przechodzili koło mnie, bo stałem przy bramie od pierwszego do ostatniego dnia. Wszyscy, czterysta tysięcy ludzi przeszło koło mnie.

Oczywiście, każde życie kończy się i tak tym samym, ale chodzi o odroczenie wyroku, o osiem, dziesięć, piętnaście lat. To wcale nie jest mało. Kiedy córka Tenenbaumowej przeżyła dzięki numerkowi trzy miesiące – uważałem, że to dużo, bo przez te trzy miesiące zdążyła się dowiedzieć, czym jest miłość. A dziewczynki, które leczylimy na stenozę i na zastawki, zdążyły dorosnąć i kochać się, i urodzić dzieci, więc o ileż więcej zdążyły niż córka Tenenbaumowej.

↑ H. Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*, w: M. Chmiel, R. Pruszczyński, A. Równy, *Ponad słowami. Podręcznik do języka polskiego dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres podstawowy i rozszerzony. Klasa 3*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2020, s. 42.

KOMENTARZ

Wybrany fragment jest zapisem rozmowy Hanny Krall z Markiem Edelmanem – jednym z przywódców powstania w gettcie warszawskim. Edelman po wojnie był działaczem społecznym i lekarzem kardiologiem. Rozmowa dotyczy wyboru zawodu przez Edelmana i tego, jak rozumie on swoją rolę jako lekarz. Jak mówi sam tytuł, jest to praca polegająca na „przechytrzeniu” Boga, na tym, aby pacjentowi zminimalizować cierpienia, przedłużyć życie, choć czasem jego stan bywa beznadziejny, przy jednoczesnym braku odpowiednich środków medycznych. To, co Edelman określa „zdążeniem” przed Panem Bogiem, „wykorzystaniem Jego nieuwagi”, jest w gruncie rzeczy głęboko humanitarnym, altruistycznym działaniem na rzecz człowieka, bliźniego, nieświadomioną pracą dla Boga, w myśl boskich przykazań.

III. NAUCZANIE

3.1. NAUCZANIE FILOZOFICZNE

Idea powołania osoby ludzkiej jest pochodną filozoficznej koncepcji człowieka. Jeżeli przyjmiemy, że być człowiekiem oznacza nieustanne stawanie się nim, że osoba ludzka nie jest bytem „gotowym”, ale dynamicznym, powołanym

do nieustannej aktualizacji, zgodzimy się, że odkrywanie własnych predyspozycji, rozwijanie kompetencji oraz wykorzystanie ich na polu zawodowym jest istotną przestrzenią realizacji ludzkiej egzystencji. Poprzez pracę człowiek nie tylko przekształca swoje otoczenie, ale także przekształca, niejako tworzy siebie, urzeczywistnia siebie jako człowiek, w ten sposób bardziej staje się człowiekiem.

3.2. NAUCZANIE DYDAKTYCZNE I PEDAGOGICZNE

Podstawowym obowiązkiem dziecka w wieku szkolnym jest nauka. Można ją wręcz nazwać jego pierwszą pracą. W kontakcie z poszczególnymi przedmiotami szkolnymi uczeń otrzymuje możliwość stopniowego rozpoznania swoich zainteresowań, predyspozycji i talentów. Wyrabia w sobie również takie cechy jak: obowiązkowość, systematyczność czy wytrwałość. W ten sposób nauka szkolna staje się już niejako początkiem przyszłej drogi zawodowej młodego człowieka.

3.3. NAUCZANIE PSYCHOLOGICZNE

Podstawą przydatności do danego zawodu, możliwości osiągnięcia w nim sukcesów i poczucia satysfakcji jest właściwe rozeznanie zdolności zawodowych zarówno ogólnych, jak i specyficznych dla danej branży. Zdolności takie są w pewnym stopniu wrodzone, ale podlegają jednocześnie wychowaniu i treningowi. Młodzi ludzie potrzebują wsparcia i pomocy w rozeznaniu własnych

zdolności i wyborze profesji zgodnej z nimi. W przyszłości zwiększa to szansę na zadowolenie z wykonywanej pracy i uchronieni przed rozczarowaniami i wypaleniem zawodowym.

IV. NAUCZANIE RELIGIJNE

4.1. TEOLOG

Osoba ludzka jest wezwana do odczytania i interpretacji Bożego planu zarówno w makro- jak i mikroskali. W tym drugim znaczeniu winna stać się lektorem i interpretatorem planów Stwórcy wobec własnego życia. Jaki jest plan Stwórcy co do mojego życia? Jakie talenty we mnie zaszczepił? Jak mam je rozwinąć i wykorzystać dla dobra zarówno własnego, jak i dla dobra innych?

4.2. NAUCZANIE PAPIESKIE

„ [...] Biblia nie tylko otwiera nam drogę do zrozumienia tajemniczej relacji między Stwórcą a światem stworzonym, ale rzuca też światło na zadanie, jakie człowiek ma do spełnienia wobec świata. „Praca” Boga jest niejako przykładem dla człowieka. Jest on bowiem powołany nie tylko do tego, by mieszkać w świecie, ale by go „budować”, stając się w ten sposób „współpracownikiem” Boga.

↑ DD 10.

” Świadomość, że przez pracę człowiek uczestniczy w dziele stworzenia, stanowi najgłębszą pobudkę do jej podejmowania na różnych odcinkach.

↑ LE 25.

4.3. PISMO ŚWIĘTE

” Podobnie też [jest] jak z pewnym człowiekiem, który mając się udać w podróż, przywołał swoje sługi i przekazał im swój majątek. Jednemu dał pięć talentów, drugiemu dwa, trzeciemu jeden, każdemu według jego zdolności, i odjechał. Zaraz ten, który otrzymał pięć talentów, poszedł, puścił je w obrót i zyskał drugie pięć. Tak samo i ten, który dwa otrzymał; on również zyskał drugie dwa. Ten zaś, który otrzymał jeden, poszedł i rozkopawszy ziemię, ukrył pieniądze swego pana. Po dłuższym czasie powrócił pan owych sług i zaczął rozliczać się z nimi. Wówczas przyszedł ten, który otrzymał pięć talentów. Przyniósł drugie pięć i rzekł: „Panie, przekazałeś mi pięć talentów, oto drugie pięć talentów zyskałem”. Rzekł mu pan: „Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego pana!”. Przyszedł również i ten, który otrzymał dwa talenty, mówiąc: „Panie, przekazałeś mi dwa talenty, oto drugie dwa talenty zyskałem”. Rzekł mu pan: „Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego pana!”. Przyszedł i ten, który otrzymał jeden talent, i rzekł: „Panie, wiedziałem, żeś jest człowiek twardy: zniesz tam, gdzie nie posiałeś, i zbierasz tam, gdzie nie rozsypałeś. Bojąc się więc, poszedłem i ukryłem twój talent w ziemi. Oto masz swoją własność!”. Odrzekł mu pan jego: „Sługo zły i gnuśny! Wiedziałeś, że żnę tam, gdzie nie posiałem, i zbieram tam, gdzie nie rozsypałem. Powinieneś więc być oddać moje pieniądze bankierom, a ja po powrocie byłbym z zyskiem odebrał swoją własność. Dlatego odbierzcie mu ten talent, a dajcie temu, który ma dziesięć talentów. Każdemu bowiem, kto ma, będzie dodane, tak że nadmiar mieć będzie. Temu zaś, kto nie ma, zabiorą nawet to, co ma. A sługę nieużytecznego wyrzucicie na zewnątrz – w ciemności! Tam będzie płacz i zgrzytanie zębów”.

↑ Mt 25,14-30.

4.4. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

” Dostęp do pracy i do zawodu powinien być otwarty, bez niesprawiedliwej dyskryminacji, dla wszystkich, mężczyzn i kobiet, zdrowych i niepełnosprawnych, tubylców i imigrantów. Zależnie od okoliczności społeczeństwo powinno ze swej strony pomóc obywatelom w uzyskaniu pracy i zatrudnienia.

↑ KKK 2433.

V. LITERATURA

Aktywność zawodowa i edukacyjna a obowiązki rodzinne w Polsce. W świetle badań empirycznych, red. I.E. Kotowska, U. Sztanderska, I. Wóycicka, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2007.

Etyczna antropologia społeczna wobec nowych wyzwań polskich i europejskich. Materiały z sympozjum naukowego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej we Włocławku, red. M. Włosiński, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej we Włocławku, Włocławek 2004.

Godzenie życia zawodowego z rodzinnym. Dobre praktyki z Finlandii, Polski i Hiszpanii, red. C. Sadowska-Snarska, E. Brajczewska-Rębowska, E. Skibicka-Sokołowska, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej, Białystok 2007.

Hauk D., *Łagodzenie konfliktów w szkole i w pracy z młodzieżą. Poradnik do treningu mediacji*, tłum. M. Jałowiec, wyd. Jedność, Kielce 2002.

Irek W., *Praca – zawód i powołanie*, wyd. Papieski Wydział Teologiczny, Wrocław 2009.

Jan Paweł II, *Encyklika Laborem exercens*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 101-154.

- Jan Paweł II, *List Dies Domini*, w: tegoż, *Dzieła zebrane. Listy*, t. 3, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 450–487.
- Krall H., *Zdążyć przed Panem Bogiem*, w: M. Chmiel, R. Pruszczyński, A. Równy, *Ponad słowami. Podręcznik do języka polskiego dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres podstawowy i rozszerzony. Klasa 3*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2020, s. 42.
- Poradnik zanim podejmiesz decyzję. Poradnik dla doradców zawodowych nauczycieli i pedagogów szkolnych dla szkół ponadgimnazjalnych*, red. A. Weysenhoff, wyd. Krakowskie Towarzystwo Edukacyjne, Oficyna Wydawnicza AFM, Kraków 2011.
- Wysocka E., *Poradnik „Kim jestem i kim mogę się stać?” Niektóre problemy okresu dorostania związane z wyborem zawodu. Dla szkół ponadgimnazjalnych*, wyd. Krakowskie Towarzystwo Edukacyjne, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Kraków 2011.
- Wyszyński S., *Uświęcenie pracy zawodowej*, wyd. Société d'Éditions Internationales, Paris 1963.